

Nastava glazbe viših razred osnovne općeobrazovne škole u europskim državama

Dulić, Silvija

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:435439>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-25**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA GLAZBENU UMJETNOST
STUDIJ GLAZBENE PEDAGOGIJE

SILVIJA DULIĆ

**NASTAVA GLAZBE VIŠIH RAZREDA OSNOVNE
OPĆEOBRAZOVNE ŠKOLE U EUROPSKIM
DRŽAVAMA**

ZAVRŠNI RAD

Mentor:

izv. prof. dr. sc. Jasna Šulentić Begić

Osijek, 2022.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. NASTAVA GLAZBE VIŠIH RAZREDA OSNOVNE OPĆEOBRAZOVNE ŠKOLE U EUROPSKIM DRŽAVAMA.....	2
2.1 HRVATSKA.....	3
2.2. SLOVENIJA	8
2.3. ITALIJA	12
2.4. AUSTRIJA	15
2.5. FRANCUSKA.....	19
2.6. FINSKA.....	21
2.7. ENGLSKA	23
3. USPOREDBA NASTAVE GLAZBE VIŠIH RAZREDA OSNOVNE OPĆEOBRAZOVNE ŠKOLE U EUROPSKIM DRŽAVAMA.....	25
3.1. ORGANIZACIJA SUSTAVA ODGOJA I OBRAZOVANJA.....	25
3.2. SATNICA NASTAVE GLAZBE I JE LI NASTAVA GLAZBE U OKVIRU NEKOG PODRUČJA ILI JE SAMOSTALAN PREDMET	27
3.3. AKTIVNOSTI I SADRŽAJI NASTAVE GLAZBE.....	28
3.4. CILJ I ZADACI NASTAVE GLAZBE	30
3.5. UČITELJI KOJI IZVODE NASTAVU GLAZBE U VIŠIM RAZREDIMA OSNOVNE ŠKOLE I NJIHOVO ŠKOLOVANJE.....	33
4. ZAKLJUČAK	36
5. LITERATURA.....	37

Sažetak

Nastava glazbe viših razreda osnovne općeobrazovne škole u europskim državama

U ovom radu prikazana je nastava glazbe u sedam europskih država (Hrvatska, Slovenija, Italija, Austrija, Francuska, Finska i Engleska). Također, prikazano je organiziranje obrazovnog sustava u navedenim europskim državama, satnica nastave glazbe, je li nastava glazbe u okviru nekog područja ili je samostalan predmet, aktivnosti i sadržaji nastave glazbe, cilj i zadaci nastave glazbe te učitelji koji izvode nastavu glazbe i njihovo školovanje. Osnovno obrazovanje u europskim državama traje u između pet i devet godina. U gotovo svim europskim zemljama nastava glazbe se tretira kao samostalan predmet kojeg izvode razredni ili predmetni učitelji. Zajednički cilj glazbenog obrazovanja u europskim zemljama je razvoj glazbenih vještina, znanja i poticanje na aktivno slušanje glazbe. Satnica nastave glazbe se razlikuje u gotovo svakoj europskoj zemlji, najčešće se kreće između 0.5 i 2 sata tjedno. Aktivnosti i sadržaji nastave glazbe europskih zemalja se najčešće svode na: slušanje glazbe, izvođenje glazbe i stvaranje iste. Kompetentnost učitelja igra vrlo važnu ulogu u nastavi glazbe, no svaka država se razlikuje po kompetentnosti učitelja, jer svaka nudi različito glazbeno obrazovanje. Samim time dolazi do toga da se u nekim državama daje više važnosti nastavi glazbe (Finska, Hrvatska, Slovenija, Austrija i Italija), dok u drugim državama (Francuska, Engleska) učitelji najčešće traže pomoć stručnjaka pri izvođenju nastave glazbe.

Ključne riječi: nastava glazbe, viši razredi osnovne općeobrazovne škole, europske države.

Abstract

Teaching music in upper grades of primary general education schools in European countries

This work presents the teaching of music in seven European countries (Croatia, Slovenia, Italy, Austria, France, Finland and England). Also, this work represents the organization of the education system in the mentioned European countries, the hours of music lessons in schools, and whether music lessons are a part of some other art subject or are they an independent subject, as well as the activities and goals of music teaching, and teachers who teach music and their education. Primary education in European countries lasts between five and nine years. In almost all European countries music teaching is treated as an independent subject, taught by class teachers or subject teachers. The main goal of music education in European countries is the development of musical skills, knowledge, and encouragement to actively listen to music. Class schedules of music lessons are different in almost every European country, most often ranging between 0.5 and 2 hours per week. The activities and contents of music classes in European countries are usually reduced to listening to music, performing music, and creating it. The competence of the teacher plays a very important role in the teaching of music, but each country differs in the competence of teachers because each country offers different music education. This leads to the fact that in some countries more importance is given to the music lessons (Finland, Croatia, Slovenia, Austria and Italy), while in other countries (France, England) teachers most often seek the help of experts while teaching music.

Keywords: music lessons, upper grades of primary general education schools, European countries.

1. UVOD

Nastava glazbe je obavezan nastavni predmet u svim europskim zemljama. Kroz nastavu glazbe se ostvaruju temeljne odgojno-obrazovne vrijednosti. Nastava glazbe potiče učenike na stvaranje glazbe, upoznaje ga s povijesno-kulturnom baštinom, razvija glazbeni ukus, unapređuje učenikov estetski razvoj. Učenici doživljavaju različite vrste i stilove glazbe, usvajaju osnove glazbene pismenosti. Samim time glazba djeluje pozitivno na učenike, jer glazba utječe na razvoj pozitivnih emocija, stvara osjećaj pripadnosti i zajedništva te razvija učenikove verbalne sposobnosti.

Svaka europska država se razlikuje po nastavi glazbe, a samim time cilj ovog je rada prikazati temeljne razlike u nastavi glazbe Hrvatske, Slovenije, Italije, Austrije, Francuske, Finske i Engleske.

U nastavku slijedi prikaz prethodno navedenih zemalja kroz organiziranje obrazovnog sustava i nastave glazbe u višim razredima osnovnih općeobrazovnih škola, usporedbu nastave glazbe u europskim državama u odnosu na satnicu nastave glazbe, aktivnosti, sadržaje i ciljeve nastave glazbe te obrazovanje učitelja koji izvode nastavu glazbe u višim razredima osnovne škole.

2. NASTAVA GLAZBE VIŠIH RAZREDA OSNOVNE OPĆEOBRAZOVNE ŠKOLE U EUROPSKIM DRŽAVAMA

Rojko (2006) navodi da postoje određene razlike među europskim zemljama u tretiranju glazbene nastave u općeobrazovnoj školi. Razlog tomu je to što u većini europskih država ne postoje glazbene škole kao što su u Hrvatskoj te je škola jedino mjesto na kojem se može učiti glazba. Nastava glazbe nalazi se ili kao „samostalni nastavni predmet ili kao sastavnica kurikularnog područja koje nosi naziv umjetnost (eng. *art*). U nekim zemljama postoji opći kurikulum, a pokrajine ga ili čak same škole upotpunjuju i zaokružuju“ (Šimunović, 2014:87).

Manjak sati nastave glazbe nadoknađuje se s izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima. Najčešće su to: zbor, instrumentalne skupine, folklor, ples, glazbene slušaonice, glazbeni projekti, odlasci na koncerte i posjete kazalištima. Tijekom nastave glazbe u svakoj europskoj državi se posebno ističe sviranje nekog instrumenta, najčešće se učitelji odlučuju za Orffov instrumentarij, ali ima i škola gdje se muzicira na sintesajzerima ili nekom tradicijskom glazbalu (Šimunović, 2014).

Nastavu glazbe u višim razredima osnovne škole u pravilu izvode predmetni učitelji glazbe, dok u nižim razredima izvode ju četiri „vrste učitelja: učitelji primarnog obrazovanja, učitelji primarnog obrazovanja sa specijalizacijom iz nastave glazbe, predmetni učitelji glazbe, profesionalni glazbenici. Možemo zaključiti da u većini europskih država tijekom školovanja studenti učiteljskog studija stječu nisku glazbenu naobrazbu te da se specijalizacijom, odnosno uvođenjem u nastavu predmetnih učitelja glazbe i profesionalnih glazbenika, želi učenicima omogućiti kvalitetnija nastava glazbe“ (Šulentić Begić i Begić, 2014:41).

U nastavku rada prikazat ćemo nastavu glazbe u odabranim europskim državama, a one su: Hrvatska, Slovenija, Italija, Austrija, Francuska, Finska i Engleska.

2.1. HRVATSKA

Sustav obrazovanja u Republici Hrvatskoj sastoji se od:

- ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja
- osnovnog obrazovanja
- srednjeg obrazovanja
- visokog obrazovanja
- obrazovanja odraslih i
- umjetničkog obrazovanja.¹

Osnovnoškolski odgoj i obrazovanje u Republici Hrvatskoj obvezno je i besplatno za svu djecu u dobi od šeste do petnaeste godine, a za učenike s višestrukim teškoćama u razvoju najdulje do 21. godine. Za osobe starije od 15 godina, a koje nisu završile zakonom obveznu osnovnu školu, postoji mogućnost uključivanja u program osnovnog obrazovanja za odrasle.² Prema *Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* (MZO, 2021), školska godina počinje 1. rujna, a završava 31. kolovoza i ima dva polugodišta. U jednoj školskoj godini učenici imaju zimske, proljetne i ljetne praznike. Odgojno-obrazovni rad u osnovnoj školi sastoji od najmanje 175 nastavnih dana, tj. od 35 nastavnih tjedana. Ministarstvo znanosti i obrazovanja odlukom propisuje početak i završetak nastave, broj radnih dana i praznike učenika za svaku nadolazeću školsku godinu. Obrazovanje u osnovnoj školi ostvaruje se na temelju nacionalnih kurikulumuma, predmetnih kurikulumuma i školskog kurikulumuma. Osnovna škola obuhvaća tri ciklusa: prvi ciklus čine 1. i 2. razred, drugi ciklus 3, 4. i 5. razred, a treći ciklus 6., 7. i 8. razred. „Osnovno obrazovanje u Republici Hrvatskoj traje osam godina te se ono odvija unutar jedne strukture, tj. ne postoji podjela na osnovnoškolsko (primarno) i niže srednjoškolsko (sekundarno) obrazovanje“ (Anđal, 2021: 4) kao što je to slučaj u nekim drugim europskim državama. Rad tijekom osam godina u osnovnoj školi organiziran je kao razredna nastava za učenike od prvoga do četvrtog razreda u kojem jedan učitelj podučava sve predmete uz pomoć predmetnih učitelja za predmete Strani jezik, Informatika, Vjeronauk ili Glazbena kultura u četvrtom razredu. Nastava za učenike od petoga do osmog razreda

¹Ministarstvo znanosti i obrazovanja. *Odgoj i obrazovanje*. <https://mzo.gov.hr/odgoj-i-obrazovanje/109>

² Isto.

organizira se kao predmetna nastava u kojem podučavaju predmetni učitelji specijalizirani za pojedini predmet/e.

Nastava glazbe u osnovnoj školi pod nazivom Glazbena kultura je samostalan predmet te je obavezan kroz čitavo osnovnoškolsko obrazovanje, a izvodi je učitelj razredne nastave od prvoga do trećeg razreda primarnog obrazovanja, dok u četvrtom razredu, ovisno o organizaciji ili ravnatelju škole, započinje izvoditi učitelj predmetne nastave. Prema važećem dokumentu prema kojem se organizira nastava Glazbene kulture, a to je *Kurikulum za nastavni predmet Glazbene kulture za osnovne škole i Glazbene umjetnosti za gimnazije*, zastupljenost nastave svodi se na jedan školski sat tjedno, točnije 35 školskih sati u jednoj nastavnoj godini (MZO,2019).

Učenje i poučavanje nastavnog predmeta Glazbena kultura provodi se u okviru tri domene:

- Domena A: *Slušanje i upoznavanje glazbe* (podrazumijeva upoznavanje glazbe pomoću audio i videozapisa te neposredni susret učenika s glazbom; aktivnim slušanjem glazbe učenici će upoznati glazbu različitih vrsta, stilova, pravaca i žanrova)
- Domena B: *Izražavanje glazbom i uz glazbu* (izvođenje različitih glazbenih aktivnosti kao što su pjevanje, sviranje, glazbene igre, glazbeno stvaralaštvo, pokret uz glazbu koji će omogućiti razvoj glazbenih sposobnosti; otvorenost nastave glazbe pruža mogućnost stavljanja naglaska na neku od navedenih aktivnosti, primjerenu dobi (razredu/ciklusu), sposobnostima i interesima učenika)
- Domena C: *Glazba u kontekstu* (učenik otkriva vrijednosti bogate regionalne, nacionalne i globalne glazbene i kulturne baštine, uočava razvoj, uloge i utjecaje glazbene umjetnosti na društvo te povezuje glazbenu umjetnost s ostalim umjetnostima) (MZO, 2019).

Prema *Kurikulumu* (MZO, 2019) učitelj može tijekom nastavne godine nekoj od domena dati veću ili manju važnost s obzirom na interese učenika određenog razrednog odjela i specifičnosti školskog kurikuluma.

Anđal (2021) navodi da u Hrvatskoj bitnih promjena u izvođenju nastave Glazbene kulture nije bilo od kraja Drugoga svjetskog rata sve do *Nastavnog plana i programa za*

osnovnu školu iz 2006. god. „Nastava glazbene kulture se prije nazivala nastava pjevanja, ali uvođenjem *Plana i programa odgoja i obrazovanja* iz 1984. godine taj se naziv službeno mijenja u današnji naziv predmeta. Nakon neovisnosti Republike Hrvatske, godine 1991. donesen je tada novi Nastavni plan i program za osnovne škole u Republici Hrvatskoj koji je većinom bio sličan onome u prošlom desetljeću. Kako ideja samog predmeta nije postigla značajne rezultate, HNOS 2006. godine izrađuje *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. HNOS je po prvi puta u nastavi glazbene kulture donio tzv. „program otvorenog modela”, što znači da daje učitelju slobodu da, uz obavezne sadržaje (slušanje i upoznavanje svih javnih oblika glazbe), sam osmišljava jedan dio nastave uzimajući u obzir želje i mogućnosti učenika“ (Anđal, 2021:15). U najnovijem dokumentu koji se odnosi na nastavu Glazbene kulture, tj. prema *Kurikulumu* (MZO, 2019) navodi se da je nastava otvorena, tj. primjenjuje se tzv. *otvoreni kurikulum* kojeg možemo usporediti s *otvorenim modelom*. Prema *otvorenom kurikulumu* „učenje i poučavanje prilagođava se interesima i sposobnostima učenika te sklonostima učitelja/nastavnika, a podrazumijeva visok stupanj slobode u odabiru i oblikovanju nastavnih sadržaja, primjeni različitih strategija i metoda učenja i poučavanja, kao i različitih pristupa vrednovanju“ (MZO, 2019:3). Iz navedenog možemo zaključiti da su određene aktivnosti prilagođene učenicima i njihovim mogućnostima, tj. „jedina obvezna je aktivnost u nastavi glazbene kulture slušanje glazbe, dok ostale aktivnosti bira sam učitelj prema svojim sklonostima, a u dogovoru s učenicima i u skladu s njihovim interesima. Izabrana aktivnost može biti pjevanje, sviranje, stvaralaštvo, rad na mjuziklu ili nešto drugo“ (Šulentić Begić i Begić, 2015: 115). Otvorenim kurikulumom nastave glazbe postizemo ugodno razredno ozračje u kojem učenici slobodno razgovaraju o odslušanoj glazbi. Nastava glazbe ne treba opterećivati učenike, već ih treba opustiti. Otvoreni kurikulum omogućuje da se uz domenu *Slušanje i upoznavanje glazbe* rade one aktivnosti koje će biti u skladu s dobi, interesima i mogućnostima učenika. To znači da je *Slušanje i upoznavanje glazbe* prisutno u svima ciklusima³, a ostale aktivnosti u okviru domene *Izražavanje glazbom i uz glazbu* su zastupljene u većoj ili manjoj mjeri.

U prvom odgojno-obrazovni ciklus (1. i 2. razred) učenici izvode dječje pjesme i brojalice te se upoznaju s glazbenim djelima klasične, tradicijske, popularne, jazz i filmske

³Osnovna škola obuhvaća tri ciklusa: 1. ciklus – 1. i 2. razred osnovne škole; 2. ciklus – 3, 4. i 5. razred osnovne škole; 3. ciklus – 6., 7. i 8. razred osnovne škole.

glazbe. Slušanjem učenici prepoznaju, razlikuju i uspoređuju te izražavanjem uvažavaju sljedeća obilježja glazbe: karakter i ugođaj, visinu tona, melodiju, dinamiku, metar/ritam, tempo i boju/izvođače. Tijekom drugog odgojno-obrazovnog ciklusa (3., 4. i 5. razred) učenici putem slušanja glazbe upoznaju glazbala / instrumentalne skupine i pjevačke glasove / vokalne skupine, osnovne glazbene oblike. Također, izvode glazbene aktivnosti koje će omogućiti potpuni doživljaj glazbe te daljnji razvoj njihovih glazbenih sposobnosti. U okviru domene *Glazba u kontekstu* učenici upoznaju hrvatsku tradicijsku glazbu u vlastitoj sredini (lokalnoj zajednici) i užem zavičajnom području. U trećem odgojno-obrazovnom ciklusu (6., 7. i 8. razred) slušajući i upoznajući glazbu, učenici će usvojiti obilježja vokalne, instrumentalne i vokalno-instrumentalne glazbe i različitih izvođačkih sastava, različitih vrsta glazbe (klasične, tradicijske, popularne), glazbenih i glazbeno-scenskih vrsta, glazbeno-stilskih razdoblja, pojedinih pravaca glazbe 20. i 21. stoljeća te popularnih žanrova, stapanja različitih vrsta glazbe (*crossover*). Izvođačke glazbene aktivnosti su usklađene sa sposobnostima i interesima učenika. U okviru domene *Glazba u kontekstu* učenici će proširiti znanja o tradicijskoj glazbi upoznavanjem tradicijske glazbe svih regija Hrvatske, uključujući i glazbu manjinskih kultura, europske tradicijske glazbe, tradicijske glazbe geografski udaljenijih područja/naroda/kultura (drugi kontinenti).

Prema *Nastavnom planu i programu za osnovnu školu* cilj nastave Glazbene kulture bio je: „uvođenje učenika u glazbenu kulturu, upoznavanje osnovnih elemenata glazbenoga jezika, razvijanje glazbene kreativnosti, uspostavljanje i usvajanje vrijednosnih mjerila za (kritičko i estetsko) procjenjivanje glazbe” (MZOŠ, 2006: 51). Prema *Kurikulumu* (MZO, 2019) ciljevi nastave glazbe izvedu se iz četiri temeljna načela koja sadrži nastava Glazbene kulture: psihološko, kulturno-estetsko, načelo sinkroničnosti i interkulturalnosti. Psihološko načelo polazi od činjenice da svako dijete voli izvoditi i slušati glazbu, kulturno-estetsko načelo zahtjeva od odgoja i obrazovanja pripremu svakog učenika za kompetentno korištenje glazbe, prema načelu sinkroničnosti glazba se promatra sa svih aspekata, a ne isključivo povijesnog, a prema načelu interkulturalnosti učenici razvijaju svijest o različitim, ali jednako vrijednim pojedincima, narodima, kulturama, religijama i običajima upoznajući glazbu vlastite kulture i glazbe svijeta. Iz toga proizlazi kako su ciljevi nastave glazbe u općeobrazovnoj školi:

- „omogućiti društveno-emocionalni razvoj svih učenika, uključujući darovite i učenike s teškoćama
- poticati razvoj glazbenih sposobnosti svih učenika u skladu s individualnim sposobnostima pojedinca
- potaknuti učenike na aktivno bavljenje glazbom i sudjelovanje u kulturnom životu zajednice
- upoznati učenike s glazbenom umjetnošću putem kvalitetnih i reprezentativnih ostvarenja glazbe različita podrijetla te različitih stilova i vrsta
- potaknuti razvijanje glazbenoga ukusa i kritičkoga mišljenja
- potaknuti razumijevanje interdisciplinarnih karakteristika i mogućnosti glazbe
- osvijestiti vrijednosti regionalne, nacionalne i europske kulturne baštine u kontekstu svjetske kulture
- razviti kulturno razumijevanje i interkulturalne kompetencije putem izgrađivanja odnosa prema vlastitoj i otvorenog pristupa prema drugim glazbenim kulturama“ (MZO, 2019: 3).

U današnjem suvremenom učenju i poučavanju prema *Kurikulumu* (MZO, 2019) naglasak se stavlja na glazbu i da sve aktivnosti nastave proizlazi iz same glazbe. Tako učenici pomoću slušanja glazbe sami dolaze do spoznaje što je trebaju verbalno zapamtiti. Također, navodi se da će učenici kao kvalificirani korisnici kulture aktivno sudjelovati u glazbenome životu svoje zajednice (u ulozi izvođača, publike ili stvaratelja), doprinostiti očuvanju, prenošenju, obnavljanju i širenju kulturnog nasljeđa. „Predmetima Glazbena kultura / Glazbena umjetnost ostvaruju se temeljne odgojno-obrazovne vrijednosti i opći ciljevi odgoja i obrazovanja. Stoga nastava glazbe potiče i unaprijeđuje učenikov estetski razvoj, potiče kreativnost učenika, razvija učenikove glazbene sposobnosti i interese, razvija učenikovu svijest o očuvanju povijesno-kulturne baštine i osposobljava ga za življenje u multikulturnom svijetu. Na nastavi glazbe učenici upoznaju i doživljavaju glazbu različita podrijetla te različitih stilova i vrsta, usvajaju osnovne elemente glazbenog jezika i glazbene pismenosti“ (MZO,2019:2).

2.2. SLOVENIJA

Slovenski obrazovni sustav sastoji se od:

- predškolskog odgoja
- osnovnog obrazovanja (jedinstvena struktura nižeg i srednjeg obrazovanja)
- više obrazovanje
- strukovno i tehničko obrazovanje
- srednje (opće) obrazovanje
- visoko strukovno obrazovanje
- više obrazovanje
- specifični dijelovi sustava (obrazovanje odraslih, glazbeno i plesno obrazovanje, obrazovanje za posebne potrebe...)⁴

Osnovno obrazovanje u Sloveniji je produljeno s osam na devet godina. Provedba devetogodišnjeg obrazovanja je započela školske godine 1999./2000. Devetogodišnje osnovno obrazovanje podijeljeno je u tri ciklusa. „U prvom ciklusu (1.-3. razred) sve ili barem većinu predmeta predaju učitelji razredne nastave. Tijekom drugog ciklusa (4.-6. razred) predmetni učitelji se uključuju u nastavni proces. Treći ciklus (7.-9. razred) nastavu izvode isključivo predmetni učitelji specijalizirani za određeno područje“⁵. Osnovne škole izvode obvezni i prošireni kurikulum. Obvezni kurikulum sastoji od obveznih predmeta, izbornih predmeta, nastave u razrednoj nastavi i dana aktivnosti (kultura, znanost, sport, ...). Učenici imaju mogućnost i izbornog programa, a on obuhvaća odgojno-obrazovnu pomoć djeci s teškoćama, dodatnu i dopunsku nastavu, razne izvanškolske aktivnosti.

Posebna se pozornost pridaje nastavi glazbe osnovnim školama koji se zove *Glazbeni odgoj (Glasbena vzgoja)*. „Glazbeni je odgoj dio jezično-umjetničkog područja u koji još ulaze slovenski jezik, strani jezik, likovni odgoj i kulturni dani. Ipak, on je samostalan predmet u svih devet razreda i organiziran u trima trogodišnjim ciklusima“ (Rojko, 2006:3). „Glasbena nastava u Sloveniji – pod nazivom Glasbena vzgoja (glazbeni odgoj) – polazi od činjenice da

⁴meNet - Music Education Network. Music Education in Slovenia.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

⁵ Isto.

je glazba čovjekova stalna kulturna potreba. Ona je ujedno dokaz nenadomjestive kulturne samobitnosti okoline u kojoj čovjek živi. Suvremena glazbena nastava zasniva se na glazbenoj umjetnosti i glazbenopedagoškoj znanosti, koje je određuju kao glazbenu produkciju (stvaralaštvo), reprodukciju i recepciju” (Rojko, 2006:3). Glazbeni odgoj svojom otvorenošću u školski rad unosi posebno ozračje, drugačiju i opušteniju komunikaciju. Glazbeni odgoj uz sebe veže i različite izvannastavne aktivnosti poput zbora ili plesa. „Obvezan dio kulturnog života svake osnovne škole školski je pjevački zbor. U privatnim osnovnim školama predviđeno je šest sati tjedno za rad jednoglasnih, dvoglasnih i troglasnih zborova“ (Šulentić Begić i Begić, 2017:66). Glazbeno obrazovanje u osnovnoj školi učenicima pruža aktivan pristup glazbi kroz medije i glazbena događanja (sudjelovanje u zborovima, sviranje...).

Kurikulum Glazbenog odgoja sadrži tri temeljne aktivnosti u osnovnim školama, a te aktivnosti su: izvođenje, stvaranje i slušanje glazbe. Izvođenje se temelji na pjevanju pjesama i drugih glazbenih sadržaja, poput različitih ritamskih tekstova. Također se tu ubraja i sviranje instrumenata (Orffov instrumentarij, elektronički instrumenti). Cilj izvedbe je da učenici dožive glazbeni sadržaj, poboljšanje točnosti učenika u ritmu i visini tona, sposobnost vlastite interpretacije glazbenog sadržaja. Druga aktivnost koju kurikulum nastave glazbe posebno ističe je stvaranje. Učenici stvaraju glazbu kroz različite improvizacije, komponirane pratnje i sl. Prilika za stvaranje se očituje i kroz interpretaciju vokalnih, vokalno-instrumentalnih i instrumentalnih djela. Mogućnost izražavanja glazbe kroz ples je još jedno od dostupnih mogućnosti stvaranja. Cilj stvaranja je da učenici razviju glazbene sposobnosti, te stječu vještine i znanja. Učenici kroz stvaranje razvijaju svoj glazbeni ukus, te uspostavljaju kreativan odnos prema glazbi. Slušanje glazbe kao treći dio aktivnosti temelji se na slušanju različitih glazbenih djela i stilova u vokalnoj, vokalno-instrumentalnoj i instrumentalnoj glazbi. Ciljevi aktivnosti slušanja je aktivno slušanje glazbe, upoznavanje različitih glazbenih programa i sadržaja, otkrivanje njihove umjetničke vrijednosti, razvoj pažnje kod učenika, estetsko opažanje, te vrednovanje glazbe. Izbor skladbi se temelji na apsolutnoj i programnoj glazbi, primjerenoj za dob učenika. Postupak slušanja uključuje prethodnu motivaciju za slušanje, te povratnu informaciju koju učenici kreativno zapažaju, tako se izbjegava pasivnost učenika. Tijekom slušanja učenici zapisuju: tempo, dinamiku, instrumente, melodiju, ističe li se pojedini glas, ...

Osnovno obrazovanje u Sloveniji je podijeljeno na cikluse, pa se i sama nastava glazbe također dijeli na cikluse.⁶

U prvom ciklusu (1. – 3. razred) nastava glazbe je dva sata tjedno (70 sati godišnje). Prvi ciklus osnovne škole temelji se na različitim glazbenim igrama, a glavni ishodi prvog ciklusa su: pjevanje (grupno ili samostalno) oko tridesetak narodnih i autorskih pjesama, poznavanje ritamskih tekstova (dječje brojalice), sposobnost ponavljanja melodijskih i ritamskih motiva (prema individualnim sposobnostima učenika). Neki od ishoda su i sviranje kratkih pratnji za pjesmice (na Orffovom instrumentariju ili na dječjim narodnim glazbalima), prepoznavanje instrumenata i glasova po boji zvuka, razlikovanje osnovnih glazbenih pojmova (glasno-tiho, brzo-sporo). Razlikovanje pojmova poput: dirigent, zbor, zborovođa i sl., mogućnost prepoznavanja glavne melodije.

Drugi ciklus (4. – 6.razred) donosi i upoznavanje osnovnih izražajnih elemenata kao i upoznavanje različitih glazbeno-kulturnih sredina. Ishodi drugog ciklusa su: pjevanje slovenskih i stranih narodnih i autorskih pjesama (oko 25), pjevanje pjesama pojedinačno, grupno ili u dijelovima, sviranje pratnje za pjesme i skladbi na Orffovom instrumentariju. Učenici bi trebali biti u mogućnosti prepoznati i repertoar skladbi slovenskih i stranih autora, razlikovati vokalnu, vokalno-instrumentalnu i instrumentalnu glazbu, prepoznati skupine instrumenata, glazbene sastave poput zborova, solista, tria, kvarteta, orkestra. Također, očekuje se poznavanje rada skladatelja i izvođača, znati da je glazba sastavljena od motiva i teme, znati da postoje različiti glazbeni oblici (poput sonate, suite i opere), poznavanje osnova notnog pisma (trajanje nota i mjere), razlikovati dur i mol, razlikovanje apsolutne i programne glazbe, razlikovanje različitih vrsta i žanrova glazbe. Učenici drugog ciklusa su obvezni slušati Glazbeni odgoj jedan i pol školski sat tjedno, točnije 52 sata godišnje (4.i 5.razred), te jedan školski sat tjedno ili 35 sati godišnje (6.razred).

Treći ciklus (7. – 9.razred) se bazira na razumijevanje glazbe i na razvoj same glazbe. Glazba u ovom ciklusu može biti i izborni predmet, sastoji se od više modula: sviranje u skupinama, glazbena djela, te glazbeni projekti. Učenici trećeg ciklusa su obvezni slušati Glazbeni odgoj jedan školski sat tjedno (35 sati godišnje). Ishodi trećeg ciklusa predmeta

⁶*meNet - Music Education Network. Music Education in Slovenia.*
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

glazbe su pjevanje određenog broja slovenskih, stranih, narodnih i autorskih pjesama, mogućnost izvođenja pratnje za određeni broj pjesama na Orffovom instrumentariju, poznavanje osnova razvoja glazbe i suvremene glazbe u Sloveniji i svijetu, znati imenovati stilove klasične glazbe, poznavati nekoliko slovenskih i stranih skladatelja, znati nazive glazbenih oblika, poznavanje različitih stilova i žanrova glazbe (folklorna glazba, autorska, glazba za kazalište i film, jazz, pop glazba, glazba za ples), razlikovanje apsolutne i programne glazbe.⁷

⁷*meNet - Music Education Network*. Music Education in Slovenia.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

2.3. ITALIJA

Obrazovni sustav Italije uključuje:

- predškolsko obrazovanje, za djecu od 3 do 5 godina (nije obvezna)
- osnovnu školu, za djecu od 6 do 11 godina
- nižu srednju školu, za djecu od 11 do 14 godina
- glazbeno usmjerenu srednju školu (nije obvezna)
- višu srednju školu, za učenike od 15 do 19 godina
- visoko obrazovanje.⁸

Državna vlast u Italiji je nadležna „po pitanju općeg obrazovanja i njihovim minimalnim standardima koji su zajamčeni po čitavoj državi. Svaka regija dijeli svoju nadležnost za pitanja obrazovanja u zemlji, a one su nadležne za stručno osposobljavanje i obrazovanje. Autonomiju u školama imaju u organizacijskim, didaktičkim, razvojnim i istraživačkim aktivnostima” (Omerović, 2019:12). Osnovna škola i niža srednja škola dio su prvog ciklusa obrazovnog sustava. Osnovna škola traje pet godina i dijeli se na prvu godinu (koja je vezana uz predškolski odgoj), te na dva dvogodišnja razdoblja. Prvom ciklusu obrazovanja pripada i niža srednja škola koja traje tri godine. Na istoj stranici se ističe da postoje i sveobuhvatne ustanove koje uključuju predškolsku, osnovnu i nižu srednju školu, ali njima upravlja jedan upravitelj.⁹

Nastava glazbe u osnovnim školama (*Educazione musicale*) je jedan od predmeta kojeg izvodi učitelj razredne nastave, koji predaje i druge predmete. Niži razredi srednje škole slušaju nastavu glazbe kao obavezan predmet i predaje ga predmetni učitelj glazbe dva sata tjedno. Učenici imaju mogućnost dodatnog bavljenja glazbom koje se organizira poslijepodne jedan sat tjedno kroz vokalne ili instrumentalne ansamble i orkestre.¹⁰

Aktivnosti i sadržaji nastave glazbe su podijeljeni prema dobi učenika i prikazani su kroz ciljeve učenja. Tako na primjer učenici do trećeg razreda će naučiti kako koristiti glas,

⁸meNet - Music Education Network. Music Education in Italy.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

⁹Isto.

¹⁰Isto.

instrument ili snimke za stvaranje glazbenog doživljaja, bit će u mogućnosti izvoditi u ansamblu jednostavno vokalno/instrumentalno djelo pazeći pri tome na točnost i izražajnost u odnosu na osnovne elemente glazbenog djela, prepoznati tijekom slušanja osnovne elemente glazbenog djela te se izraziti pomoći riječi, pokreta i crteža. Učenici do petog razreda će biti u mogućnosti izvoditi samostalno vokalno/instrumentalno djelo, pazeći pri tome da izražajnost i interpretaciju, korištenje glasa, instrumenata i novih zvučnih tehnologija, prepoznati osnovne elemente glazbenog djela te estetski vrednovati glazbena djela različitih stilova i iz različitih kultura. Niža srednja škola za cilj ima postići da učenici aktivno sudjeluju u realizaciji glazbenih događaja (izvodeći djela različitih stilova i kultura), kritički uspoređuju glazbu sa svojim vršnjacima, razumiju i vrednuju glazbena djela, izgrađuju vlastiti glazbeni identitet.¹¹

Općeniti ciljevi predmeta *Educazione musicale* u osnovnom obrazovanju također su podijeljeni u odnosu na osnovnu i nižu srednju školu i prikazani su kroz odgojno-obrazovne ishode. Za osnovnu školu neki od odgojno-obrazovnih ishoda su:

- prepoznati i istražiti zvukove s obzirom na njihovu kvalitetu i lokaciju
- izražajno koristiti glas, snimke i glazbene instrumente, naučiti slušati sebe i druge
- stvoriti jednostavne glazbene obrasce koristeći boju, ritam i melodiju te koristeći osnovne strukture
- svirati, sam ili u ansamblu, jednostavna vokalno/instrumentalna glazbena djela različitih stilova i kultura
- prepoznati glazbeno pismo koji tvore jednostavno glazbeno djelo i koristiti ih tijekom izvedbe
- cijiniti estetsku vrijednost i prepoznati funkcionalnu upotrebu slušane glazbe
- primijeniti interaktivne i deskriptivne strategije (usmene, pisane i grafičke) tijekom slušanja glazbe, kako bi razumio osnovne strukture i njihove funkcije te ih povezo s kontekstom kojem pripadaju.

¹¹meNet - Music Education Network. Music Education in Italy.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

Odgojno-obrazovni ishodi srednje škole su očekivano složeniji u odnosu na osnovnu i oni¹² su:

- aktivno sudjelovati u realizaciji glazbenih događanja, izvodeći i interpretirajući vokalno/instrumentalna glazbena djela različitih stilova i kultura
- koristiti glazbeno pismo za čitanje, učenje i reprodukciju glazbenih djela
- stvarati i realizirati glazbu koju može kritički usporediti s uzorima iz glazbene baštine
- opisati vlastito glazbeno iskustvo, razumjeti glazbene događaje i djela, prepoznati njihova značenja (također s obzirom na povijesno-kulturni kontekst)
- analizirati formalne i strukturne aspekte svojstvene glazbenim događajima
- usporediti glazbu iz usmene i pisane tradicije
- vrednovati ono što sluša te povezati vlastito iskustvo s povijesnim tradicijama i različitim suvremenim kulturama
- odrediti razvoj vlastitih glazbenih kompetencija, izgraditi glazbeni identitet u odnosu na vlastite sklonosti i vještine iskorištavajući prilike koje nudi škola i vlastita zemlja.¹³

¹²Isto.

¹³*meNet - Music Education Network*. Music Education in Italy.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

2.4. AUSTRIJA

Obrazovni sustav Austrije uključuje:

- predškolski odgoj
- osnovno obrazovanje (za djecu od 6 do 10 godina) traje četiri godine, to mogu biti osnovne ili specijalne škole
- srednje obrazovanje I – niža srednja škola (za djecu od 10 do 14 godina) traje četiri godine
- srednje obrazovanje II – viša srednja škola (za učenike od 14 do 19 godina) traje četiri do pet godina
- više obrazovanje
- visoko obrazovanje
- obrazovanje odraslih.¹⁴

Austrija je savezna republika s devet saveznih pokrajina. Obrazovni sustav je isti u svim pokrajinama. Pokrajinske vlasti su odgovorne za opće obvezne škole. Školovanje je obvezno za svu djecu s navršених šest godina i traje devet godina. Većina škola u Austriji su državne, ali postoje i privatne škole (najčešće katoličke), ali većina privatnih škola ima status kao i državne.¹⁵

U Austriji pridaje se posebna pažnja nastavi glazbe jer postoji mogućnost dodatnog bavljenja glazbom uz redovnu nastavu. U kurikulumu za osnovno obrazovanje stoji da je zadaća nastave glazbe poticati pjevanje, muziciranje, svjesno slušanje, kretanje uz glazbu i stvaralački glazbeni rad uvažavajući akustičko-glazbeno okruženje i pri tome pazeći na sposobnosti svakog djeteta.¹⁶ „Kao najvažniji interkulturalni aspekt spominje se da susreti s oblicima izražavanja drugih kultura trebaju poticati poštovanje i kritičko razumijevanje” (Šulentić Begić i Begić, 2017:68). „Glazba je kao nastavni predmet u općeobrazovnoj školi u Austriji postavljena kao samostalan predmet pod imenom *Glazbeni odgoj* to na oba stupnja (u nižim i višim razredima općeobrazovne škole). Ne tretira se, dakle, kao dio nekog šireg

¹⁴ OEAD. <https://www.bildungssystem.at/>

¹⁵ meNet - Music Education Network. Music Education in Austria.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

¹⁶ Isto.

kurikularnoga područja“ (Rojko, 2006:6). U osnovnom obrazovanju nastava glazbe je obavezna, *Glazbeni odgoj (Musikerziehung)* i predaje je učitelj razredne nastave, te kvaliteta nastave glazbe ovisi o sposobnostima takvog učitelja. Tijekom osnovnog obrazovanja koje traje četiri godine, učenici slušaju *Glazbeni odgoj* jedan školski sat tjedno, što je ukupno 35 sati godišnje. Postoje i osnovne škole koje poseban naglasak imaju na glazbene sposobnosti (škole u Beču) koje pružaju mogućnost šireg spektra znanja i glazbenih aktivnosti. Rojko (2006) ističe da pojedine škole mogu povišiti sate glazbe na pet do šest sati tjedno (kod osnovnog obrazovanja od 1. do 4. razreda). *Glazbeni odgoj* se sluša jedan sat tjedno, zbarsko pjevanje do dva sata tjedno, sviranje do dva sata tjedno te stvaranje glazbe također do dva sata tjedno. Za vrijeme nižeg srednjeg obrazovanja za učenike od 10 do 14 godina *Glazbeni odgoj* slušaju jedan i pol školski sat s tim da se satnica može povećati zbarskim pjevanjem do dva sata tjedno i sviranjem do dva sata tjedno.¹⁷

Ciljevi i zadaće *Glazbenog odgoja* tijekom srednjeg obrazovanja podijeljeni su prema aktivnostima i sadržajima nastave (vokalno muziciranje, instrumentalno muziciranje, slušanje glazbe, kretanje uz glazbu, kreativno predstavljanje i teorija glazbe), a oni su:

- vokalno muziciranje
 - trening glasa i govora u skupinama i zboru, disanje, držanje, artikulacija, vježbanje jednodijelnih i višedijelnih pjesama, učenje pjesama različitih žanrova, kultura i razdoblja
- instrumentalno muziciranje
 - sviranje udaraljki, muziciranje s tradicionalnim instrumentima, tjeloglazba, sviranje pratnje pjesmama, grupna improvizacija
- slušanje glazbe
 - razvoj emocionalnog i kognitivnog odnosa prema glazbi, slušanje odabranih primjera različitih žanrova i kultura
- kretanje uz glazbu
 - vježbanje držanja, korištenje pokreta za otkrivanje metra, ritma i melodije, grupni plesovi, zadani plesovi, plesovi koje su osmislili učenici

¹⁷ *meNet - Music Education Network*. Music Education in Austria.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

- kreativno predstavljanje
 - stvaranje slika i tekstova uz glazbu, glazbene igre, korištenje medija i novih tehnologija
- teorija glazbe
 - temeljni pojmovi teorije glazbe, upoznavanje s glazbenim žanrovima, dur i mol, intervali, akordi, motiv, tema, dvodijelna i trodijelna pjesma, upoznavanje glazbala i načina sviranja na različitim glazbalima, prepoznavanje glazbala, informacije o životima glazbenika.¹⁸

„Glazbeni odgoj mora djeci omogućiti da dožive radost, obogaćenje i uzbuđenje glazbom današnjosti i prošlosti. Polazeći od aktivnog bavljenja glazbom, glazbeni odgoj mora djeci dati osnovne obavijesti i znanja o glazbi te razviti razumijevanje za glazbu kao oblik umjetničkoga izraza“ (Rojko, 2006:7).

U austrijskom kurikulumu navode se tri ključna kurikulumska područja za Glazbeni odgoj, a ona su: bavljenje glazbom, muzikološki sadržaji i slušanje glazbe:

- bavljenje glazbom – redovna glazbena poduka neophodna je za razvoj glazbenih sposobnosti; uključuje obuku pravilne upotrebe glasa, glazbenih instrumenata i svjesnog slušanja; posebnu pozornost treba pridati točnosti i umjetničkom izrazu.
- muzikološki sadržaji– iskustvo zvukova i slušanja skladbi te interpretacija zajedno sa životom skladatelja i izvođača trebala bi činiti osnovu svakog pristupa u području muzikologije; muzikologiju treba promatrati u kontekstu općeg povijesnog, kulturnog i filozofskog razvoja
- slušanje glazbe – aktivno slušanje glazbe temelj je cjelovitog razumijevanja glazbe; ključni element slušanja glazbe je prisustvo glazbenoj izvedbi; potrebno je nastojati motivirati učenike da odlaze na koncerte klasične glazbe ili im omogućiti susrete s glazbenicima u školi: cilj je probuditi želju za novim i nepoznatim vrstama glazbe; učenicima se mora dati prilika da glazbu dožive emotivno i kritički, učenici glazbi trebaju pristupiti s intelektualnog stajališta.

¹⁸*meNet - Music Education Network. Music Education in Austria.*
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

Sva tri navedena područja kurikulumu su međusobno povezana, često se međusobno isprepliću i potrebno ih je kombinirati. Školski i izvanškolski projekti i događanja trebali bi poticati učenike na sudjelovanje u umjetničkim aktivnostima, promicati zajednička iskustva i privlačiti pozornost javnosti izvan granica školskog okruženja. Posebnu pozornost treba posvetiti suradnji s lokalnim kulturnim institucijama. Susreti s oblicima izražavanja drugih kultura trebali bi njegovati poštovanje i kritičko razumijevanje. Nove tehnologije trebale bi se koristiti kao nastavna pomagala u sva tri područja kurikulumu.¹⁹

¹⁹*meNet - Music Education Network*. Music Education in Austria.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

2.5. FRANCUSKA

Francuski obrazovni sustav podijeljen je u tri različite faze:

- osnovno obrazovanje
- srednje obrazovanje
- visoko obrazovanje.²⁰

Osnovno i srednje obrazovanje pretežno je javno (postoje i privatne škole, posebno jaka nacionalna mreža osnovnog i srednjeg katoličkog obrazovanja). Školska godina u vrtiću i osnovnoj školi ima 26 sati tjedno i ne više od šest sati dnevno. U koledžu (srednjoj školi) učenici imaju od 25 do 28 sati tjedno. Broj sati u liceju (srednjoj školi) ovisi o neobaveznim predmetima koje učenik odabere i može varirati između 30-40 sati tjedno. Kurikulum je isti tijekom osnovnog i srednjeg obrazovanja za sve državne i privatne škole. Također postoje i specijalizirani programi koje učenici sami mogu odabrati.²¹ Šulentić Begić i Begić (2013) navode da osnovno školstvo u Francuskoj traje od šeste do jedanaeste godine, a sastoji se od sljedećih razreda:

- pripremni razred (*Cours préparatoire*, CP) od 6. do 7. godine (1. godina osnovne škole)
- osnovni tečaj (*Cours élémentaire 1*, CE1) od 7. do 8. godine (2. godina osnovne škole)
- osnovni tečaj (*Cours élémentaire 2*, CE2) od 8. do 9. godine (3. godina osnovne škole)
- srednji tečaj (*Cours moyen 1*, CM1) od 9. do 10. godine (4. godina osnovne škole)
- srednji tečaj (*Cours moyen 2*, CM2) od 10. do 11. godine (5. godina osnovne škole).

U kurikulumu stoje dva glavna cilja kod obrazovanja u osnovnoj školi: usvajanje francuskog jezika i obrazovanje uglednih građana u demokratskoj zemlji. U osnovnoj školi se poučavaju Strani jezici, Matematika, Vizualna umjetnost, Glazbena umjetnost, Tjelesni odgoj, Zemljopis,

²⁰meNet - Music Education Network. Music Education in France.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

²¹Isto.

Književnost, Znanost i tehnologija, ...²² „Nastavu u Francuskoj u nižim razredima osnovne škole iz svih predmeta izvode učitelji primarnog obrazovanja. Učitelj izabire hoće li izvoditi nastavu glazbe ili nastavu likovne umjetnosti, odnosno tijekom studija se specijalizira za jedan od ova dva predmeta“ (Šulentić Begić i Begić, 2013:28). Učitelji mogu potražiti pomoć stručnjaka za glazbenu naobrazbu koji ima završen CPEM (*Conseiller pédagogique en éducation musicale*). Takav specijalizirani učitelj savjetuje razrednog učitelja za praktično bavljenje glazbom u razredu.²³

U ciklusu osnovnog obrazovanja na primarnoj razini (CP i CE1) 81 sat dodijeljen je umjetničkim predmetima što čini oko dva sata i deset minuta nastave umjetnosti. Ta satnica treba biti podijeljena na nastavu glazbe, likovnu umjetnost i povijest umjetnosti. Glavne aktivnosti koje se izvode na nastavi glazbe u ciklusima (CP i CE1) su aktivno muziciranje (naročito pjevanje) i slušanje glazbe. Učitelj na raspolaganju ima desetak pjesama. Posebna se pažnja posvećuje vokalnom treningu, ritamskoj i melodijskoj točnosti, disanju i artikulaciji. Najveću pažnju tijekom slušanja učenici moraju posvetiti ritmu, tempu i instrumentariju. U ciklusu u kojem se predmeti detaljnije obrađuju obuhvaćaju razine CE2, CM1 i CM2, te im je dodijeljeno 78 sati, što je oko dva sata nastave umjetničkih predmeta. Tijekom navedenih ciklusa paralelno se s glazbenim aktivnostima uče i pojmovi iz povijesti, geografije i povijesti umjetnosti. Ubacuju se razne ritamske igre, pjevanje u skupinama ili u zborovima. Na kraju ciklusa CE2, učenici su sposobni izvoditi pjesmu napamet samostalno, te sudjelovati u ritamskim igrama. Najvažnije vještine koje učenici moraju usvojiti tijekom osnovnoškolskog obrazovanja za nastavu glazbe su: upoznavanje glazbenih djela koje su slušali i analizirali, stavljanje tih istih djela u odgovarajući stilski i povijesni kontekst, te korištenje ispravnog/specifičnog vokabulara. Također, postoje i CHAM razredi (razredi s prilagođenim sadržajem nastave) koji učenicima omogućuju praćenje općeg nastavnog plana i programa, dok paralelno pohađaju specijaliziranu glazbenu nastavu u suradnji s glazbenim akademijama, glazbenim školama i sl. Za pohađanje ovakve specijalizirane nastave učenici moraju položiti prijemni ispit.²⁴

²² meNet - Music Education Network. Music Education in France.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

²³ Isto.

²⁴ Isto.

2.6. FINSKA

Finski obrazovni sustav podijeljen je na:

- osnovnoškolsko obrazovanje (podijeljeno je na devet razreda)
- srednjoškolsko obrazovanje – srednje opće obrazovanje i strukovno osposobljavanje
- visoko obrazovanje
- obrazovanje odraslih.²⁵

Predškolsko i osnovno obrazovanje te više srednje opće i strukovno obrazovanje regulirani su ciljevima postavljenima u zakonodavstvu i nacionalnim kurikulumima. Opće obrazovanje i strukovno osposobljavanje sufinanciraju država i lokalne samouprave. Formalno obrazovanje počinje u dobi od 7 godina i obvezno je do 16 godina. Osnovna škola traje šest godina, a niža srednja škola tri godine.²⁶ Andäl (2021) navodi da je osnovno obrazovanje podijeljeno u razrede, organizira se kao razredna nastava od prvoga do šestog razreda i kao predmetna nastava od sedmoga do devetog razreda. Osnovno obrazovanje započinje od sedme godine i traje devet godina. Svako dijete s prebivalištem u Finskoj ima pravo na besplatno osnovno obrazovanje, stoga je dob jedini preduvjet za upis u prvi razred. Dijete ima pravo započeti osnovno obrazovanje godinu dana ranije, ako je njegova spremnost za pohađanje škole dokazana posebnim testovima. Andäl (2021 prema Matijević, 2006) navodi da tijekom prvih šest godina osnovnog obrazovanja, nastavu obično predaje isti učitelj razredne nastave, uz pomoć učitelja koji su osposobljeni za poučavanje nekih nastavnih predmeta (npr. Glazbeni i Tjelesni odgoj), dok u posljednje tri godine nastavu predaju predmetni učitelji.

Od prvog do šestog razreda nastava glazbe je jedan sat tjedno. Škole imaju mogućnost odlučiti kako će rasporediti satnicu svakog predmeta, pa tako i nastavu glazbe. To znači se u nekim razredima može izostaviti nastava glazbe, no to će biti nadoknađeno u ostalim razredima, tj. u nekim razredima bit će pojačana satnica nastave glazbe. Od 7. do 9. razreda

²⁵meNet - Music Education Network. Music Education in Finland.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

²⁶Isto.

učenici obično imaju samo jedan sat tjedno obavezne glazbene nastave, dok u sedmom razredu glazba postaje izborni predmet.²⁷

U prva četiri razreda cilj je razviti učenikov glazbeni izričaj kroz razigranu aktivnost. Na glazbenoj nastavi od petog do devetog razreda se analizira glazbeni svijet i glazbeni doživljaji, učenici uče glazbene pojmove i notni zapis u kombinaciji sa slušanjem i sviranjem glazbe. Učenici će u nastavi glazbe naučiti:

- sudjelovati u skupnom pjevanju
- znati koristiti svoj glas u pravilnom ritmu
- samostalno ovladati osnovnom tehnikom sviranja nekog instrumenta (ritma, melodije ili harmonije) kako bi mogli svirati u ansamblu
- znati kako slušati vlastitu izvedbu i izvedbu drugih kako bi mogli skupno muzicirati
- prepoznati i znati razlikovati različite glazbene žanrove i glazbu različitih razdoblja i kultura
- prepoznati najvažniju finsku glazbu i glazbeni život
- znati koristiti glazbene pojmove
- znati koristiti glazbene elemente u razvoju i realizaciji svojih glazbenih ideja i misli.²⁸

Ciljevi definirani u kurikulumu za nastavu glazbe u Finskoj su: podizanje pozitivnog stava i interesa prema glazbi, učenje slušanja, usavršavanje vještina i interakcije pomoću glazbe.²⁹

²⁷ *meNet - Music Education Network*. Music Education in Finland.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

²⁸ Isto.

²⁹ Isto.

2.7. ENGLESKA

Obrazovni sustav Engleske podijeljen je na:

- predškolski odgoj (3 do 5 godina)
- osnovnu školu (5 do 11 godina)
- srednja škola (11 do 16 ili 17 godina)
- tercijarno obrazovanje (16 do 19 godina – učenici mogu ostati u školi do 17. godine ili otići sa 16 godina na koledž).³⁰

Engleski nacionalni kurikulum uključuje nastavu glazbe kao zakonsko pravo za svu djecu od 5. do 14. godine. U osnovnim školama u Engleskoj razredni učitelji predaju sve predmete, a iznimka je nastava glazbe koju često podučavaju predmetni učitelji glazbe kao i u srednjoj školi. Škole same mogu donijeti odluku o tome tko će podučavati nastavu glazbe. Satnica premeta nije zakonski određena satnica i iznosi od 0,5 do 1 sata tjedno.³¹

Cilj nastave glazbe je:

- razvijanje sposobnosti slušanja i cijenjenja raznolikost glazbe
- mogućnost prosuđivanja kvalitete glazbe
- poticanje aktivnog uključivanja u različite oblike amaterskog muziciranja
- razvijanje osjećaja grupnog identiteta i zajedništva
- povećavanje samodiscipline, kreativnosti i estetike.

Šulentić Begić i Begić (2013) prema (*The National Curriculum for England. Key stages 1–3*, 1999) ističu da u nacionalnom programu za nastavu glazbe stoji da je glazba snažan, jedinstven oblik komunikacije koji može promijeniti način na koji učenici osjećaju, misle i djeluju. Glazba objedinjuje intelekt i osjećaje te omogućuje osobni izraz, razmišljanje i razvoj. Kao sastavni dio kulture, prošlosti i sadašnjosti, pomaže učenicima shvatiti sebe i odnose prema drugima, stvara važnu vezu između kuće, škole i šire zajednice.

³⁰meNet - Music Education Network. Music Education in the United Kingdom.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

³¹Isto.

Kurikulum nastave glazbe u Engleskoj daje okvir za ocjenjivanje, no ne propisuje konkretne sadržaje koje bi učenici trebali usvojiti. Također, propisuje odgojno-obrazovne ishode koje učenik treba postići s 14 godina, a oni su:

- učenici prepoznaju i istražuju glazbena sredstva i kako glazba odražava vrijeme i mjesto
- izvode glazbu napamet i iz notnih zapisa sa sviješću o vlastitom doprinosu
- melodijski i ritmički improviziraju unutar zadanih struktura
- koriste notno pismo i skladaju glazbu za različite prilike koristeći odgovarajuća glazbena sredstva kao što su melodija, ritmovi, akordi i strukture
- analiziraju i uspoređuju glazbena obilježja
- procjenjuju kako mjesto, prilika i svrha utječu na način na koji se glazba stvara, izvodi i sluša
- oplemenjuju i poboljšavaju svoj rad.³²

Tri su glavne aktivnosti koje se ističu u kurikulumu nastave glazbe: skladanje, izvođenje i slušanje glazbe. Učenici trebaju upoznati tijekom nastave glazbe tradicionalnu i klasičnu glazbu kao i glazbu drugih kultura. Učenje glazbe bi trebalo biti povezano s ostalim predmetima. Od učenika se očekuje da izvan škole samostalno muziciraju i stvaraju glazbu svirajući različite instrumente samostalno ili u grupama.³³

³²*meNet - Music Education Network*. Music Education in the United Kingdom.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

³³Isto.

3. USPOREDBA NASTAVE GLAZBE VIŠIH RAZREDA OSNOVNEOPĆEOBRAZOVNE ŠKOLE U EUROPSKIM DRŽAVAMA

U nastavku rada slijedi usporedba nastave glazbe viših razreda osnovne škole s obzirom na sljedeće države: Hrvatsku, Sloveniju, Italiju, Austriju, Francusku, Finsku i Englesku. Kategorije prema kojima će se napraviti usporedba su:

- organizacija sustava odgoja i obrazovanja
- satnica nastave glazbe i je li nastava glazbe u okviru nekog područja ili je samostalan predmet
- aktivnosti i sadržaji nastave glazbe
- cilj i zadaci nastave glazbe
- učitelji koji izvode nastavu glazbe u višim razredima osnovne škole i njihovo školovanje.

3.1. ORGANIZACIJA SUSTAVA ODGOJA I OBRAZOVANJA

Organizacija osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja razlikuje se gotovo u svakoj europskoj zemlji (Tablica 1).

Tablica 1. *Organizacija osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja*

Europska država	Hrvatska	Slovenija	Italija	Austrija	Francuska	Finska	Engleska
Trajanje osnovne škole	8	9	5	9	5	9	6
Organizacija osnovne škole	tri ciklusa (2+3+3)	tri ciklusa (3+3+3)	prva godina i dva dvogodišnja razdoblja (1+2+2)	osnovno obrazovanje i niža srednja škola (5+4)	pripremni razred i osnovni tečaj srednji tečaj (1+2+2)	osnovna škola i niža srednja škola (6+3)	osnovna škola (6)

Osnovna škola u Hrvatskoj traje osam godina, na način da od 1. do 4. razreda nastavu izvodi razredni učitelj, a od 5. do 8. razreda nastavu izvodi predmetni učitelj.³⁴ Osnovna škola u Hrvatskoj se odvija unutar jedne strukture, tj. ne postoji podjela na primarno i sekundarno obrazovanje, slično kao i u Sloveniji, samo što je osnovno obrazovanje u Sloveniji produljeno s osam na devet godina. Hrvatsko osnovnoškolsko obrazovanje kao i obrazovanje Slovenije podijeljeno je na tri ciklusa. U hrvatskoj osnovnoj školi prvi ciklus čine 1. i 2. razred, drugi 3, 4. i 5. razred, a treći ciklus čine 6., 7. i 8. razred osnovne škole. U Sloveniji prvi ciklus je od 1. do 3. razreda, predaju ga učitelji razredne nastave, drugi ciklus od 4. do 6. razreda, kad se i uključuju učitelji predmetne nastave, a treći ciklus od 7. do 9. razreda.³⁵

Obrazovni osnovnoškolski sustav Italije traje pet godina (za djecu od 6 do 11 godina), dijeli se na prvu godinu (vezana je uz predškolsko obrazovanje), te na dva dvogodišnja razdoblja.³⁶

Osnovnoškolsko obrazovanje Austrije traje također devet godina, ali se dijeli na osnovno obrazovanje (za djecu od 6 do 10 godina), te niže srednje obrazovanje (za djecu od 10 do 14 godina).³⁷

Isto tako Francusko osnovnoškolsko obrazovanje traje od 6 do 11 godina, a dijeli se na: pripremni razred (*Cours préparatoire*, CP) od 6. do 7. godine (1. godina osnovne škole), osnovni tečaj (*Cours élémentaire 1*, CE1) od 7. do 8. godine (2. godina osnovne škole), osnovni tečaj (*Cours élémentaire 2*, CE2) od 8. do 9. godine (3. godina osnovne škole), srednji tečaj (*Cours moyen 1*, CM1) od 9. do 10. godine (4. godina osnovne škole), srednji tečaj (*Cours moyen 2*, CM2) od 10. do 11. godine (5. godina osnovne škole).³⁸

Finski obrazovni sustav osnovne škole podijeljen je na devet razreda i dijeli se na osnovnu školu od šest godina, te na nižu srednju školu koja se sastoji od tri godine. Osnovno

³⁴Ministarstvo znanosti i obrazovanja. *Odgoj i obrazovanje*. <https://mzo.gov.hr/odgoj-i-obrazovanje/109>

³⁵meNet - Music Education Network. Music Education in Slovenia. <http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

³⁶meNet - Music Education Network. Music Education in Italy. <http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

³⁷meNet - Music Education Network. Music Education in Austria.

³⁸meNet - Music Education Network. Music Education in France. <http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

obrazovanje je podijeljeno na način da od 1. do 6. razreda organizira kao razredna nastava, a od 6. do 9. razreda kao predmetna nastava.³⁹

Obrazovni sustav osnovne škole u Engleskoj započinje nešto ranije od osnovnoškolskog sustava Francuske i Italije, počinje od pete godine i traje do jedanaeste godine.

3.2. SATNICA NASTAVE GLAZBE I JE LI NASTAVA GLAZBE U OKVIRU NEKOG PODRUČJA ILI JE SAMOSTALAN PREDMET

Tablica 2 sadrži prikaz satnice u pojedinim europskim državama te je li nastava glazbe samostalan predmet ili je dio nekog područja.

Tablica 2. *Satnica i organizacija nastave glazbe*

Europska država	Hrvatska	Slovenija	Italija	Austrija	Francuska	Finska	Engleska
Satnica predmeta	1 sat	1.- 3. r. – 2 4. i 5. r. – 1 6. r. – 1 ^{1/2} 8. i 9. r. – 1	nije zakonski određena satnica (0,5 do 2 sata tjedno)	1 sat	2 sata	1.-6. r. – 1 sat 7.-9. r. – 1 sat(izborni predmet)	nije zakonski određena satnica (0,5 do 1 sata tjedno)
Organizacija nastave glazbe	samostalan predmet				dio umjetničkog područja	samostalan predmet	

U nekim državama poput Italije i Engleske satnica nije zakonski određena, tj. u Italiji i Engleskoj je to najčešće od 0.5 do 1 ili 2 sata tjedno. Najveću satnicu nastave glazbe ima Slovenija u prvom ciklusu obrazovanja (1.-3.razred) i Francuska čije su satnice dva sata tjedno. Jedan školski sat tjedno nastave glazbe ima Hrvatska, Austrija i Finska u kojoj je nastava glazbe izborni predmet od sedmog razreda. Nastava glazbe u Hrvatskoj, Sloveniji, Italiji, Austriji i Engleskoj se izvodi kao samostalan predmet. Francuska u ciklusu osnovnog

³⁹ meNet - Music Education Network. Music Education in Finland.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

obrazovanja satnicu dijeli na nastavu glazbe, likovnu umjetnost i povijest umjetnosti.⁴⁰ Škole u Finskoj imaju pravo rasporediti kako će rasporediti satnicu svakog predmeta te se nastava glazbe ponekad izostavlja, no to bude nadoknađeno u višim razredima.⁴¹

3.3. AKTIVNOSTI I SADRŽAJI NASTAVE GLAZBE

Glazbene aktivnosti i sadržaji nastave glazbe odabranih europskih država prikazane su u tablici 3.

Tablica 3. *Glazbene aktivnosti i sadržaji nastave*

Europska država	Hrvatska	Slovenija	Italija	Austrija	Francuska	Finska	Engleska
Glazbene aktivnosti i sadržaji	Slušanje i upoznavanje glazbe Izražavanje glazbom i uz glazbu Glazba u kontekstu.	Izvođenje Stvaranje Slušanje glazbe	Izvođenje Slušanje glazbe	Bavljenje glazbom Muzikološki sadržaji Slušanje glazbe	Aktivno muziciranje Slušanje glazbe	Aktivno muziciranje Usvajanje pojmova i glazbenog pisma Slušanje glazbe	Skladanje Izvođenje Slušanje glazbe

Glazbene aktivnosti i sadržaji nastave Glazbene kulture u okviru Kurikuluma (MZO, 2019) u Hrvatskoj organizirane u okviru tri domene: *Slušanje i upoznavanje glazbe*, *Izražavanje glazbom i uz glazbu* i *Glazba u kontekstu*. *Slušanje i upoznavanje glazbe* podrazumijeva upoznavanje glazbe pomoću audio i videozapisa te neposredan susret učenika s glazbom. Drugom domenom, tj. *Izražavanjem glazbom i uz glazbu* učenike se potiče na pjevanje, sviranje, glazbene igre, glazbeno stvaralaštvo i pokret uz glazbu. U okviru *Glazbe u kontekstu* učenici upoznaju društveno-povijesni i kulturni kontekst glazbe, različita značenja i funkcije glazbe te vrste i žanrove glazbe.

⁴⁰ meNet - Music Education Network. Music Education in France.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

⁴¹ meNet - Music Education Network. Music Education in Finland.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

Kurikulum Glazbenog odgoja u Sloveniji sadrži tri temeljne aktivnosti u osnovnim školama: izvođenje, stvaranje i slušanje glazbe. Izvođenje se temelji na pjevanju pjesama i drugih glazbenih sadržaja. Stvaranje kao druga temeljna aktivnost se očituje kroz različite improvizacije, komponirane pratnje, ples i sl. Slušanje glazbe kao treći dio aktivnosti temelji se na slušanju različitih glazbenih djela i stilova u vokalnoj, vokalno-instrumentalnoj i instrumentalnoj glazbi.⁴²

Kurikulum Slovenije i Hrvatske navode slične aktivnosti, tj. razlika je u tome što slovenski kurikulum više zastupa izvođenje glazbe od hrvatskog kurikuluma.

Nastava glazbe u Italiji ima nešto drugačije aktivnosti i sadržaje od nastave glazbe u Hrvatskoj i Sloveniji, tj. aktivnosti i sadržaji nastave glazbe su podijeljeni prema dobi učenika i prikazani su kroz ciljeve učenja. Učenici do trećeg razreda će naučiti kako koristiti glas, instrument ili snimke za stvaranje glazbenog doživljaja. Učenici do petog razreda će moći izvesti samostalno vokalno/instrumentalno djelo, pazeci pri tome na izražajnost i interpretaciju, korištenje glasa, instrumenata i novih zvučnih tehnologija, prepoznati osnovne elemente glazbenog djelatice estetski vrednovati glazbena djela različitih stilova i iz različitih kultura. Niža srednja škola za cilj ima postići da učenici aktivno sudjeluju u realizaciji glazbenih događaja, kritički uspoređuju glazbu sa svojim vršnjacima, razumiju i vrednuju glazbena djela, izgrađuju vlastiti glazbeni identitet.⁴³

Nastava glazbe u Austriji nalikuje na nastavu glazbe u Hrvatskoj i Sloveniji. U austrijskom kurikulumu navode se tri ključna kurikulumska područja za Glazbeni odgoj, a ona su: bavljenje glazbom, muzikološki sadržaji i slušanje glazbe. Tako bavljenje glazbom uključuje obuku pravilne upotrebe glasa, glazbenih instrumenata i svjesnog slušanja. Muzikološki sadržaji se temelje na slušanju skladbi te interpretaciji zajedno s životopisima skladatelja i izvođača. Slušanje glazbe ima za cilj probuditi želju za novim i nepoznatim vrstama glazbe te se učenicima se mora dati prilika da glazbu dožive emotivno i kritički.⁴⁴

⁴² *meNet - Music Education Network*. Music Education in Slovenia.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

⁴³ *meNet - Music Education Network*. Music Education in Italy.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

⁴⁴ *meNet - Music Education Network*. Music Education in Austria.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

Nastava glazbe u Francuskoj je podijeljena na cikluse, pa se tako aktivnosti razlikuju u svakom ciklusu. Glavne aktivnosti koje se izvode u nastavi glazbe u ciklusima (CP i CE1) su aktivno muziciranje i slušanje glazbe. U ciklusu u kojem se sadržaji detaljnije obrađuju obuhvaćaju razine CE2, CM1 i CM2. Tijekom navedenih ciklusa paralelno se s glazbenim aktivnostima uče i pojmovi iz povijesti, geografije i povijesti umjetnosti. Ubacuju se i razne ritamske igre, pjevanje u skupinama ili u zborovima.⁴⁵

Finski kurikulum nalaže da u prva četiri razreda treba razviti učenikov glazbeni izričaj kroz razigranu aktivnost. Na glazbenoj nastavi od petog do devetog razreda se analizira glazbeni svijet i glazbeni doživljaji, učenici uče glazbene pojmove i notni zapis u kombinaciji sa slušanjem i sviranjem glazbe.⁴⁶

Nastava glazbe u Engleskoj ističe tri glavne aktivnosti: skladanje, izvođenje i slušanje glazbe. Učenici se trebaju upoznati tijekom nastave glazbe s tradicionalnom i klasičnom glazbom kao i glazbom drugih kultura.⁴⁷

3.4. CILJ I ZADACI NASTAVE GLAZBE

Ciljevi i zadaci nastave glazbe se razlikuju u pojedinim državama. Tako se u Hrvatskoj ističe da su općeniti ciljevi nastave glazbe poticanje i unaprjeđivanje učenikovog estetskog razvoja, poticanje kreativnosti učenika, razvoj učenikove glazbene sposobnosti i interesa, razvoj učenikove svijesti o očuvanju povijesno-kulturne baštine i osposobljavanje za življenje u multikulturnom svijetu. Na nastavi glazbe učenici upoznaju i doživljavaju glazbu različita podrijetla te različitih stilova i vrsta, usvajaju osnovne elemente glazbenog jezika i glazbene pismenosti (MZO, 2019).

⁴⁵ *meNet - Music Education Network*. Music Education in France.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

⁴⁶ *meNet - Music Education Network*. Music Education in Finland.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

⁴⁷ *meNet - Music Education Network*. Music Education in the United Kingdom.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

Nastava Glazbenog odgoja u Sloveniji sadrži tri temeljne aktivnosti, tj. izvođenje, stvaranje i slušanje glazbe te su i ciljevi prikazani kroz navedene aktivnosti. Cilj izvedbe je da učenici dožive glazbeni sadržaj, poboljšanje točnosti učenika u ritmu i visini tona, sposobnost vlastite interpretacije glazbenog sadržaja. Cilj stvaranja je da učenici razviju glazbene sposobnosti, te stječu vještine i znanja. Cilj aktivnosti slušanja je aktivno slušanje glazbe, upoznavanje različitih glazbenih programa i sadržaja, otkrivanje njihove umjetničke vrijednosti, razvoj pažnje kod učenika, estetsko opažanje, te vrednovanje glazbe.⁴⁸

Ciljevi i zadatci nastave glazbe u Italiji se također razlikuju. Podijeljeni su na ciljeve za osnovnu školu i ciljeve za nižu srednju školu. Tako se za osnovnu školu navodi da će učenici biti u mogućnosti prepoznati i istražiti zvukove, izražajno koristiti glas, snimke i glazbene instrumente, naučiti slušati sebe i druge, stvoriti jednostavne glazbene obrasce koristeći boju, ritam i melodiju, svirati, sam ili u ansamblu, jednostavna vokalno/instrumentalna glazbena djela različitih stilova i kultura, prepoznati glazbeno pismo, cijeniti estetsku vrijednost i prepoznati funkcionalnu upotrebu slušane glazbe, primijeniti interaktivne i deskriptivne strategije tijekom slušanja glazbe. Odgojno-obrazovni ciljevi nastave glazbe u nižoj srednjoj školi su: aktivno sudjelovanje u realizaciji glazbenih događanja, izvodeći i interpretirajući vokalno/instrumentalna glazbena djela različitih stilova i kultura, korištenje glazbenog pisma za čitanje, učenje i reprodukciju glazbenih djela, stvaranje i realizacija glazbe koja se može kritički usporediti s uzorima iz glazbene baštine, analiziranje formalnih i strukturnih aspekta svojstvenih glazbenim događajima, uspoređivanje glazbe iz usmene i pisane tradicije.⁴⁹

Ciljevi i zadatci nastave glazbe u Austriji su: vokalno muziciranje (trening glasa i govora u skupinama i zboru, disanje, držanje, artikulacija, vježbanje jednodijelnih i višedijelnih pjesama, učenje pjesama različitih žanrova, kultura i razdoblja), instrumentalno muziciranje (sviranje udaraljki, muziciranje s tradicionalnim instrumentima, tjeloglazba, sviranje pratnje pjesmama, grupna improvizacija), slušanje glazbe (razvoj emocionalnog i kognitivnog odnosa prema glazbi, slušanje odabranih primjera različitih žanrova i kultura), kretanje uz glazbu (vježbanje držanja, korištenje pokreta za otkrivanje metra, ritma i melodije,

⁴⁸ *meNet - Music Education Network*. Music Education in Slovenia.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

⁴⁹ *meNet - Music Education Network*. Music Education in Italy.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

grupni plesovi, zadani plesovi, plesovi koje su osmislili učenici), kreativno predstavljanje (stvaranje slika i tekstova uz glazbu, glazbene igre, korištenje medija i novih tehnologija), teorija glazbe (temeljni pojmovi teorije glazbe, upoznavanje s glazbenim žanrovima, dur i mol, intervali, akordi, motiv, tema, dvodijelna i trodijelna pjesma, upoznavanje glazbala i načina sviranja na različitim glazbalima, prepoznavanje glazbala, informacije o životima glazbenika).⁵⁰

Francuski kurikulum izdvaja da su najvažnije vještine koje učenici moraju usvojiti u nastavi glazbe tijekom osnovnoškolskog obrazovanja: upoznavanje glazbenih djela koje su slušali i analizirali, stavljanje tih istih djela u odgovarajući stilski i povijesni kontekst, te korištenje ispravnog/specifičnog vokabulara.⁵¹

Finski kurikulum definira ciljeve nastave glazbe kao što su podizanje pozitivnog stava i interesa prema glazbi, učenje slušanja, usavršavanje vještina i interakcije pomoću glazbe. Posebno se i izdvajaju zadaće nastave glazbe, koje su: sudjelovanje u skupnom pjevanju, znati koristiti svoj glas u pravilnom ritmu, samostalno ovladati osnovnom tehnikom sviranja nekog instrumenta, znati kako slušati vlastitu izvedbu i izvedbu drugih kako bi mogli skupno muzicirati, prepoznati i znati razlikovati različite glazbene žanrove i glazbu različitih razdoblja i kultura, prepoznati najvažniju finsku glazbu i glazbeni život, znati koristiti glazbene pojmove, znati koristiti glazbene elemente u razvoju i realizaciji svojih glazbenih ideja i misli.⁵²

Nastava glazbe u Engleskoj ima za cilj i zadatak: razvijanje sposobnosti slušanja i cijenjenja raznolikosti glazbe, mogućnost prosuđivanja kvalitete glazbe, poticanje aktivnog uključivanja u različite oblike amaterskog muziciranja, razvijanje osjećaja grupnog identiteta i zajedništva, povećavanje samodiscipline, kreativnosti i estetike.⁵³

⁵⁰ *meNet - Music Education Network*. Music Education in Austria.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

⁵¹ *meNet - Music Education Network*. Music Education in France.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

⁵² *meNet - Music Education Network*. Music Education in Finland.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

⁵³ *meNet - Music Education Network*. Music Education in the United Kingdom.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>

3.5. UČITELJI KOJI IZVODE NASTAVU GLAZBE U VIŠIM RAZREDIMA OSNOVNE ŠKOLE I NJIHOVO ŠKOLOVANJE

Školovanje učitelja za izvođenje nastave glazbe u višim razredima osnovne škole se razlikuje gotovo u svakoj europskoj državi.

Hrvatska kao takva ima tradicionalni pristup nastavi i učenju (predavanja, seminari, rad u manjim grupama, individualni rad, vježbe, glazbeno-pedagoška praksa). Studij Glazbene pedagogije u Hrvatskoj traje pet godina (s masterom). Kurikulum Glazbene pedagogije na Muzičkoj akademiji u Zagrebu ističe da studenti tijekom studija slušaju umjetničke predmete poput: harmonije na klaviru, dirigiranja, klavira, zbora, tambure... Studenti također slušaju i teorijske predmete, a to su solfeggio, harmonija, polifonija, povijest glazbe, povijest hrvatske glazbe, glazbeni oblici.. Od pedagoških predmeta studenti slušaju: didaktiku, glazbenu pedagogiju, metodiku nastave glazbe, psihologiju odgoja i obrazovanja i sl. Studenti imaju mogućnost slušanja stranog jezika, povijest filma i plesa kao izborne predmete. Studenti nakon studija Glazbene pedagogije glazbu mogu podučavati u osnovnim općeobrazovnim i glazbenim školama, srednjim školama (gimnazija) i srednjim glazbenim školama.⁵⁴

Studij glazbe u Sloveniji traje četiri godine (8 semestara). Studij za učitelja glazbe uključuje razne pristupe učenja i poučavanja (predavanja, seminari, radionice, rad u manjim grupama, individualni rad, glazbeno-pedagošku praksu, vježbe). Kurikulum studija glazbe na sveučilištu u Ljubljani ističe da studenti tijekom studija slušaju razne umjetničke predmete: dirigiranje, klavir, drugi instrument, pjevanje. Od glazbeno-teorijskih predmeta studenti slušaju solfeggio, tehnike skladanja, harmoniju, tehniku skladanja 20. stoljeća, akustiku i elektro akustiku, povijest glazbe, poznavanje glazbene literature i sl. Pedagoški predmeti koji se susreću na studiju glazbe su: didaktika, pedagogija, glazbena didaktika, metodika, psihologija. Nakon studija za učitelje glazbe studenti mogu raditi kao učitelji glazbe u osnovnoj i srednjoj školi, učitelji u glazbenim školama i kao zborovođe.⁵⁵

⁵⁴ *meNet - Music Education Network*. Music teacher training in Croatia.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html?m=2&c=0&lang=en>

⁵⁵ *meNet - Music Education Network*. Music teacher training in Slovenia.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html?m=2&c=0&lang=en>

Obuka učitelja glazbe u Italiji se odvija u specijaliziranim školama za obrazovanje srednjoškolskih učitelja. Odvija se kroz studij koji traje dvije godine. Obuka se također odvija i na sveučilištima koji nude četverogodišnje obrazovanje za opće glazbene i instrumentalne učitelje. Nastavni plan i program ovakvog studija uključuje opće kolegije iz glazbene pedagogije, školskog zakonodavstva i upravljanja, glazbene psihologije i opće didaktike, sociologije glazbe, vokalno i zbarsko pjevanje, povijest glazbe, podučavanje improvizacije, skladanje, upoznavanje s različitim glazbenim stilovima.⁵⁶

Učiteljska izobrazba glazbe u Austriji zahtijeva od studenata da studiraju glazbu u kombinaciji s nekim drugim predmetom. Studenti biraju predmet koji je ravnopravnog statusa iz važećeg školskog programa ili biraju studij za učitelje instrumenata u glazbenim školama. Svi studiji osposobljavanja učitelja za umjetničke predmete su diplomski, što znači da traju minimalno devet semestara. Predmeti se izvode kroz predavanja, vježbe, seminare, projekte, ekskurzije, te individualnu i grupnu nastavu iz umjetnosti.⁵⁷

Studiji budućih učitelja glazbe u Francuskoj se također odvijaju na sveučilištima. Odjel odgovoran za to je poznat pod nazivom CFMI (*Centre de Formation de Musiciens Intervenant à l'école élémentaire et pré-élémentaire*). U takvim centrima instrumentalisti i pjevači studiraju dvije ili tri godine kako bi stekli diplomu, te s tim zvanjem se može raditi u vrtiću (zadatak mu je ponuditi djeci kvalitetno glazbeno obrazovanje), u osnovnim školama, kulturnim udrugama, kao dio tima za glazbu i umjetnost i sl. Kurikulum takvog obrazovanja je organiziran kroz: vokalni trening, instrumentalni trening, znanje o zvuku, slušanje, analiziranje, povijest glazbe, pedagogija, psihologija, osmišljavanje projekta i njegovo provođenje u djelo, praksa u školi.⁵⁸

Obrazovanje učitelja glazbe u Finskoj traje pet i pol godina. Tri godine traje preddiplomski studij, a diplomski dvije i pol godine. Studenti tijekom studija slušaju vokalne i instrumentalne predmete, proučavaju finsku narodnu glazbu i glazbu drugih kultura, glazbu i pokret, osnovne informacijske i glazbene tehnologije, također slušaju solfeggio, povijest, strani jezik i različite pedagoške predmete. Svrha studija je da studenti steknu pedagoško i

⁵⁶ meNet - Music Education Network. Music teacher training in Italy.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html?m=2&c=0&lang=en>

⁵⁷ meNet - Music Education Network. Music teacher training in Austria.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html?m=2&c=0&lang=en>

⁵⁸ meNet - Music Education Network. Music teacher training in France.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html?m=2&c=0&lang=en>

glazbeno znanje. Po završetku studija studenti mogu raditi u gimnazijama i višim srednjim školama, glazbenim školama.⁵⁹

Engleska se razlikuje od navedenih europskih država jer se od učitelja razredne nastave očekuje da predaju glazbu. Većina takvih učitelja je stekla zvanje učitelja primarnog obrazovanja koje traje četiri godine i većina studija nudi vrlo malo glazbene obuke, a neki čak i ništa. Zbog vrlo malog vremena dodijeljenog razvoju glazbenih i glazbeno-pedagoških vještina na studijima za učitelje u osnovnim školama, mnogim učiteljima nedostaje stručnost i/ili samopouzdanje za podučavanje glazbe. Studij Sveučilišta Christ Church u Canterburyju jedini je koji osposobljava za podučavanje glazbe u višim razredima osnovne i nižim razredima srednje škole. Ne postoji kurikulum koji je propisan za studij učitelja glazbe, ali bi svaki polaznik morao imati stavove i vrijednosti koje posjeduje svaki učitelj, stručno znanje i razumijevanje, profesionalne vještine (poučavanje, ocjenjivanje, planiranje).⁶⁰

⁵⁹ *meNet - Music Education Network*. Music teacher training in Finland. <http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html?m=2&c=0&lang=en>

⁶⁰ *meNet - Music Education Network*. Music teacher training in England. <http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html?m=2&c=0&lang=en>

4. ZAKLJUČAK

Cilj ovog rada bio je prikazati usporedbu nastave glazbe u višim razredima osnovnih općeobrazovnih škola pojedinih zemalja u Europi (Hrvatska, Slovenija, Italija, Austrija, Francuska, Finska i Engleska). Osnovna škola u navedenim zemljama traje između pet i devet godina. Nastava glazbe u europskim zemljama se razlikuje, ali je zajedničko to što se nastava glazbe u većini država tretira kao samostalan predmet osim u Francuskoj gdje se nastava glazbe tretira kao dio umjetničkog područja. Određene zemlje posvećuju veću pažnju nastavi glazbe od drugih, kao što je Hrvatska, Slovenija i Austrija jer učenici imaju mogućnost izbora izvannastavnih aktivnosti vezanih uz glazbu.

Redovna satnica nastave glazbe u europskim zemljama je mala. Najčešće 0.5 do 2 sata tjedno. Svuda prisutna aktivnost nastave glazbe je slušanje glazbe, iduća aktivnost koja se pojavljuje u svakoj europskoj zemlji je izvođenje ili bavljenje s glazbom. U Hrvatskoj, Austriji i Finskoj se ističu i muzikološki sadržaji i povijest glazbe kao aktivnosti i sadržaji u nastavi glazbe. Ciljevi nastave glazbe u europskim državama su uglavnom isti, a najčešće se izdvaja kao glavni cilj da se učenicima omogući društveno-emocionalni razvoj, poticanje razvoja glazbenih sposobnosti, aktivno sudjelovanje u glazbenim aktivnostima, trening glasa i govora (Austrija, Italija, Francuska) i skupno muziciranje.

Važna uloga je učitelja glazbe i o njima ovisi kvaliteta nastave glazbe. Studij glazbe se razlikuje u svakoj državi, pa tako Finska, Hrvatska, Slovenija, Austrija i Italija ima slične predmete tijekom studija te sam studij traje približno isto godina. Studij u Francuskoj traje dvije ili tri godine, pa samim time budući učitelji imaju manje prakse i predmeta od prethodno navedenih studija. Engleska se posebno ističe jer učitelji razredne nastave trebaju izvoditi i nastavu glazbe što predstavlja problem jer takvi učitelji stječu zvanje učitelja primarnog obrazovanja koji su imali jako malo glazbene obuke.

Možemo zaključiti, da bi nastavi glazbe trebalo dati veći značaj te ići u smjeru povećanja satnice kako bi se učenicima omogućio veći susret s glazbom s obzirom na to da glazba, tj. umjetnost u cjelini, pridonose cjelovitom razvoju pojedinca.

5. LITERATURA

- Anđal, K-D. (2021). *Nastava glazbene kulture u primarnom obrazovanju u nordijskim zemljama i Republici Hrvatskoj* (diplomski rad). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet. <https://repozitorij.unizg.hr/islandora/object/ufzg:2510>
- Begić, A. i Šulentić Begić, J. (2017). Interkulturalni sadržaji kao polazište nastave glazbe u europskim općeobrazovnim školama. *Metodički ogledi*, 24 (2), 57-84
<https://www.bib.irb.hr/937401>
- MZO (2021). *Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi*. Zagreb: Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske. http://www.os-sesta-vz.skole.hr/upload/os-sesta-vz/newsattach/6109/Zakon_o_odgoju_i_obrazovanu_u_osnovnoj_i_srednjoj_skoli_2020.pdf
- MZO (2019). *Kurikulum nastavnog predmeta Glazbena kultura za osnovne škole i Glazbena umjetnost za gimnazije*. Zagreb: Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske. https://skolazazivot.hr/wpcontent/uploads/2020/06/GKGU_kurikulum.pdf
- Omerović, E. (2019). *Usporedba sustava obrazovanja u nerazvijenim i razvijenim zemljama i utjecaj na društvo* (završni rad). Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, fakultet ekonomije i turizma
- Rojko, P. (2006). Glazbena nastava u općeobrazovnim školama u Europi (1). *Tonovi*, 21 (47), 3-35. <https://www.bib.irb.hr/789843>
- Rojko, P. (2006). Glazbena nastava u općeobrazovnim školama u Europi (2). *Tonovi*, 48 (48), 05-22. <https://www.bib.irb.hr/791473>
- Šimunović, Z. (2014). Komparativna analiza kurikuluma nastave glazbe Hrvatske i drugih odabranih zemalja. *Napredak*, 154 (1-2), 77-90. <https://www.bib.irb.hr/926441>
- Šulentić Begić, J., Begić, A. i Pušić, I. (2020). Preferencije učenika prema aktivnostima i sadržajima u nastavi Glazbene kulture. *Nova prisutnost*, 18 (1), 185-202.
<https://doi.org/10.31192/np.18.1.13>
- Šulentić Begić, J. i Begić, A. (2015). Otvoreni model nastave glazbe u razrednoj nastavi. *Školski vjesnik*, 1, 112-130. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/143870>
- Šulentić Begić, J. i Begić, A. (2014). Nastava glazbe u primarnom obrazovanju u europskim državama. *Metodički ogledi*, 21 (1), 23-45. <https://www.bib.irb.hr/731578>

- Šulentić Begić, J. i Begić, A. (2013). Nastava glazbe u primarnom obrazovanju u europskim državama. *Metodički ogledi*, 21 (1), 23-45. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/clanak/191751>

Internet izvori

- OEAD. <https://www.bildungssystem.at/>
- *meNet - Music Education Network*. Music Education in Austria. <http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>
- *meNet - Music Education Network*. Music Education in France. <http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>
- *meNet - Music Education Network*. Music Education in Italy. <http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>
- *meNet - Music Education Network*. *Music Education in Schools*. <http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html?m=1&c=0&lang=en>
- *meNet - Music Education Network*. *Music Education in Schools*. <http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>
- *meNet - Music Education Network*. Music Education in Slovenia. <http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>
- *meNet - Music Education Network*. Music Education in the United Kingdom. <http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html>
- *meNet - Music Education Network*. Music teacher training in Austria. <http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html?m=2&c=0&lang=en>
- *meNet - Music Education Network*. Music teacher training in Croatia. <http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html?m=2&c=0&lang=en>
- *meNet - Music Education Network*. Music teacher training in Finland. <http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html?m=2&c=0&lang=en>
- *meNet - Music Education Network*. Music teacher training in England. <http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html?m=2&c=0&lang=en>

- *meNet - Music Education Network*. Music teacher training in France.<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html?m=2&c=0&lang=en>
- *meNet - Music Education Network*. Music teacher training in Italy.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html?m=2&c=0&lang=en>
- *meNet - Music Education Network*. Music teacher training in Slovenia.
<http://menet.mdw.ac.at/menetsite/english/topics.html?m=2&c=0&lang=en>
- *Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Odgoj i obrazovanje*. <https://mzo.gov.hr/odgoj-i-obrazovanje/109>